

Βυζαντινή Αγιολογία με έμφαση στον βίο του Λέοντος Κατάνης

Διδάσκων: Καθηγητής Αλέξανδρος Αλεξάκης

8^η ενότητα: «Διάλεξη 8»

Κύρια σημεία του μαθήματος

Στην όγδοη θεματική ενότητα του μαθήματος γίνεται μετάφραση και σχολιασμός των παραγράφων 4-8 του Βίου Λέοντος του Κατάνης.

Λέξεις κλειδιά του μαθήματος

Βίος Λέοντος Κατάνης, Ραβέννα, τόπος καταγωγής αγίου, οικονόμος,
patrimonium, επίσκοπος.

Ακολουθεί το υπό εξέταση κείμενο

4. ἀλλὰ ταῦτα μὲν μῦθοι κακοδαιμόνων, δεινῶν ἀναπλάσματα καὶ μυθήματα·; ὧν περ ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐπὶ τοσοῦτον ἐμνήσθημεν, ὅσον καταγνῶναι τῆς ἐκείνου ψευδολατρείας, ὑπ' ἀλλήλων πολεμουμένης καὶ καταβαλλομένης καὶ ῥαδίως ἀνατρεπομένης ἐκάστοτε·; ἡμῖν δὲ τοῖς τῆς ἀληθοῦς θεογνωσίας μυσταγωγοῖς καὶ μύσταις τὰ ἐκ τῆς ἀληθινῆς σοφίας ἀρκέσει πρὸς σωτηρίαν διδάγματα, δι' ὧν ὁ κατὰ θεὸν κτιζόμενος καὶ καινοποιούμενος ἐν Χριστῷ καταρτίζεται ἄνθρωπος·; περὶ οὗ προῖών ὁ λόγος δηλώσει σαφέστατα, εὖς μέσον πᾶσι προτιθεῖς, ὡς μέγιστον ἀρχέτυπον εὐσεβείας καὶ ἀληθείας στήλην λαμπρὰν καὶ ἀθάνατον, τὸν ἀξιόραστον βίον καὶ τρόπον τοῦ ἀξιαγάστου θεοῦ θεράποντος Λέοντος, τοῦ ὡς ἀληθῶς κατὰ τὴν θείαν γραφὴν δικαίου πεφηνότος καὶ πεποιθότος ὡς λέοντος. οὗτος γὰρ ὁ θεοφόρος τῷ ὄντι ποιμὴν καὶ θεοπρόβλητος τῆς ἐκκλησίας λαμπτήρ, ὁ τῆς ἀληθινῆς σοφίας ἐραστής καὶ τῆς δικαιοσύνης δόκιμος διαιτητής, ὁ τῶν θεολέκτων προσταγμάτων ἀκριβῆς ἐκπληρωτῆς καὶ τῶν ὀρθῶν δογμάτων ἀσφαλῆς ἐκζητητής,

ὁ μιμητῆς τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν πατρικῶν παραδόσεων ζηλωτῆς, ὁ τῶν πενήτων
προνοητῆς καὶ τῶν ποικίλων χαρισμάτων ταμίας καὶ τῶν μεγίστων τεραστίων ἔρ
γάτης, ὁ τῆς ἐπουρανίου πόλεως πολίτης καὶ τῶν ἁγίων ἀπάντων συμπολίτης οὗ
τος τὸ μὲν σωματικὸν γένος ἐκ τῆς τῶν Ῥαβεννησίων περιωνύμου μητροπόλεως
κατάγων πιστεύεται, εὐγενῶν γονέων γόνος ἐκφύς εὐγενέστερος, τὸ δὲ πνευματ
ικὸν καὶ ὃ πάντες οἱ τοῦ Χριστοῦ δι' ἐναρέτου πολιτείας ἑαυτοῖς ἐπεγράψαντο ἐκ
τῆς ἄνωθεν συγγενείας διὰ τῆς πνευματικῆς ἀναγεννήσεως καὶ τοῦ κατ' ἀρετὴν
βίου εὐσπεποιημένον αὐτῷ ἀνόθευτον καὶ ἀπαραποίητον πρὸς τὴν ἀγγελικὴν ἀ
πηκριβωμένον κατὰ τὸ δυνατὸν ὁμοίότητα·;

ὅς δι' ὑπερβαλλούσης ἀρετῆς τελείαν ἀκρότητα καὶ βίου περιδόξου θαυμασίαν ἀκρίβειαν, δι' ὧν τὸ πρακτικὸν εἶδος τῷ θεωρητικῷ θαυμασίως οἶδε συμπλέκεσθαι, πρῶτα μὲν ὑπὸ πάντων τῶν τῆς ἐκκλησίας λογάδων ἐκλεγείς, ἄξιος ἐκρίθη τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων τὴν φροντίδα καὶ διοίκησιν ἀναδέξασθαι, φημί δὴ τῶν κατὰ τὴν οὐκείαν πατρίδα, πιστὸς καὶ φρόνιμος ὡς ἀληθῶς οὐκονόμος καὶ ὧν καὶ δεικνύμενος, τοὺς τε λόγους αὐτοῦ οὐκονομεῖν ἐν κρίσει καλῶς εὐδῶς καὶ πᾶσιν ἐπίσης τοῖς συνδούλοις διακονῶν καὶ διανέμων τὸ δεσποτικὸν σιτομέτριον.

5. Ἐπειτα δὲ διὰ πάντων τῶν ἱερῶν βαθμῶν ἐννόμως καὶ κανονικῶς κατὰ τὸν ἄνωθεν ἐκκλησιαστικὸν τύπον καὶ τὴν τῶν πατέρων παράδοσιν ἀκολουθῶς ἐπαναχθεὶς θείᾳ ψήφῳ μᾶλλον ἢ ἀνθρωπίνῃ ποιμὴν καὶ πρόεδρος τῆς Καταναίων περιφανοῦς μητροπόλεως ἀναδείκνυται· ἐπειδὴ γὰρ συνέβη Σαβῖνον, τὸν πρὸ αὐτοῦ τὸν ἐπισκοπικὸν διθύνοντα θρόνον, τὸν παρόντα βίον ὑπεξελθεῖν, ἅπαν ὡς εὐπεῖν τὸ πλήρωμα τῆς δετῆς ἐκκλησίας, ὑφ' ἐνὶ συνθήματι συναθροισθὲν ἐπὶ τὸ αὐτό, τὸν ἄξιον τῆς ἀρχιερωσύνης ἐπεζήτει, ἐπιμελῶς καὶ μεμεριμνημένως πάνυ διασκοπούμενον, ὥστε τὸν κρείττονα τῶν πολλῶν ἢ καὶ πάντων ἀντ' αὐτοῦ προστήσασθαι καὶ μηδαμῶς τὰ δεύτερα τῆς ἐκείνου κατ' ἀρετὴν ὀσιότητος φέροντα. ταῦτα δὲ καλῶς βουλευσάμενοι τοῦ κατ' ἐλπίδα σκοποῦ οὐ διήμαρτον·; θεία γὰρ τις, ὡς εὐπεῖν, ἠροπὴ καὶ νεῦσις οὐράνιος τὴν ἐκάστου καρδίαν ἀθρόον κεκίνηκεν, ὥστε σύμφωνον πάντας ὁμοῦ καὶ ὁμόψηφον τὴν τοῦ μακαρίτου τοῦδε ἐκλογὴν καὶ προβολὴν ποιήσασθαι.

6. οὕτω τοίνυν θεοῦ συνεργείᾳ καὶ βουλῇ κρείττονι τοὺς τῆς ἐκκλησιαστικῆς ὀλκάδος οἴακας ὁ καλὸς κυβερνήτης ἐπειλημμένος ἔδειξεν εὐθύς ἐξ αὐτῆς τῆς βασιλίδος [leg e: βαλβίδος?] καὶ τὸ τῆς ποιμαντικῆς ἐμπειρίας ἐπιστημονικώτατον καὶ τὸ τῆς ψυχικῆς ἐλευθερίας ἀξιολογώτατον· δι' ὧν ποικίλοις τρόποις ἐμμελοῦς καλοκάγαθίας σπουδαίως ἐπαγρυπνῶν ἀνεπιβούλευτον τὸ ποίμνιον διατηρεῖν ἐπετήδευεν, ὥστε καὶ τῶν φανερώς πολεμεῖν ἐλομένων καὶ τῶν ἀφανῶς ἐπιβουλεύειν μελετώντων ἐχθρῶν εὐπετῶς τὰς προσβολὰς ἀποκρούεσθαι. δίκαιος γὰρ χρηματίσας τῷ ὄντι πᾶσι τρόποις θεαρέστων ἔργων κατὰ τὰ λόγια καὶ φερωνύμως ὡς λέων πεποιθὼς τῇ δυναστείᾳ τῆς πίστεως πρὸς τὰς τῶν ἀντιπάλων ἐφόδους ἄπτότητος ἴστατο, βασιλικῶ τῷ βρυχήματι τὴν τῶν ἐναντίων καταπλήττων τολμηρὰν ματαιότητα καὶ θρασύτητα,

Ἑλλήνων μὲν τὸ μυθῶδες διελέγχων ὡς ἀπατηλὸν καὶ κίβδηλον, αἰρέσεων δὲ τὸ τῆς
βεβήλου κενοφωνίας ἀνατρέπων σαθρὸν καὶ κακόδοξον, ἐν οἷς διέλαμπε δίκην φωστ
ῆρος ἐν κόσμῳ, λόγον ἐπέχων ζωῆς, ψυχῶν ἐπιμελόμενος, πενήτων προϊστάμενος, ὀ
ρφανῶν προμηθούμενος, χηρῶν ἀντιλαμβανόμενος, ἀδικουμένων ἀντιποιούμενος, κ
αταπονουμένων ἀντεχόμενος καὶ πάντων τῶν ἐν περιστάσει καὶ χρεῖα παντοδαπῆ κα
τάλληλον πρόνοιαν ἐπιδεικνύμενος, πᾶσι τὰ πάντα γινόμενος ἀποστολικῶ παραδείγ
ματι, ὥστε κερδῆσαι πάντας ἢ πλείονας.

7. οὐ λόγοις δὲ μόνον κατὰ τῶν τῆς πλάνης ὑπασπιστῶν ἀριστεύειν ᾤετο δεῖν, ἀλλὰ γε καὶ ἰ ἔργοις αὐτοῖς τὸ κατὰ τῆς εὐδωλολατρείας κράτος ἔσπευδεν ἐπιδείκνυσθαι. τούτων ἀψευδῆς ἀπόδειξις τὸ διὰ προσευχῆς αὐτοῦ καὶ δακρύων δίχα μηχανημάτων καθαιρεθὲν εὐδωλικὸν κίβδηλον, τὸ τοῦ σταυροῦ δὲ τροπαιοφόρον σημεῖον ἀντ' αὐτοῦ ἐνιδρυθῆν·; ὅπερ πάλαι μὲν ὑπῆρχεν ἀναστηλωθὲν ὑπερθεῖν πολυκύκλου στοᾶς ἐλληνικῆς, ὑπὸ τοῦ δυσμενεστάτου τυράννου Δεκίου ἀθέως θεοποιούμενον, ἐξ ἐκείνου δὲ ταῖς τοῦ θεσπεσίου τοῦ δε θεοῦ θεράποντος θείαις προνοίαις ἀφιερωθέντος τοῦ τόπου πρὸς θεοῦ κατοικητήριον καὶ ναὸν ἅγιον μαρτύριον χρηματίζει παντὶ τερπνότατον καὶ πανίερον τῶν τεσσαράκοντα μεγάλων ἀθλητῶν τοῦ Χριστοῦ. οὐ τοῦτο δὲ μόνον τὸ μέγιστον ἔργον γεγένηται παρὰ τὴν τῆς ἐκείνου φιλοπόνου σπουδῆς καὶ προμηθείας,

ἀλλά γε καὶ τῆς μεγάλης Χριστοῦ παρθενομάρτυρι Λουκίας κάλλιστος ἀνοικοδόμηται ναὸς καὶ περίβλεπτος, τοῖς αὐτοῦ φιλοτεχνήμασι καὶ φιλοπονήμασιν εὖς κάλλος καὶ μέγεθος παντοπαπῆς [lege: παντοδαπῆς] ἐπικοσμήσεως ἐξησκημένος λαμπρότατα. ἔνταῦθα τοίνυν κατάκειται σεβασμίως καὶ περιδόξως πάνυ τιμώμενον τὸ τῆς θεοειδεστάτης ψυχῆς ἐκεῖνο καὶ μακαρίας ἀκηλίδωτον σκηνώμα, βρύον ὥσπερ ἐκ πηγῆς ἀεννάου μυρίπνοον ἔλαιον, ἀποτρόπαιον μὲν παντοίων κακῶν, ἀλεξιτήριον δὲ παθῶν παντοδαπῶν καὶ πνευμάτων ἀκαθάρτων φυγαδευτήριον· ὅσας γὰρ δυνάμεις ἔδρασεν ἐνεργεῖα τοῦ θεοῦ πνεύματος ἔτι τῷ βίῳ περιῶν καὶ μετὰ σώματος ὡς ἄγγελος, τοσαύτας ἔτι καὶ νῦν, μᾶλλον δὲ πολλῶν πλείονας ἐνεργεῖν καθ' ἑκάστην οὐ παύεται, τὰς πολυειδεῖς ὑάσεις ἐκ τῆς τιμίας σοροῦ δίκην ἡλιοειδῶν ἀκτίνων διηνεκῶς ἀνατέλλων τοῖς μετὰ πίστεως προσπελάζουσιν.

8. ἀλλὰ ταῦτα μὲν τὰ τῶν παραδόξων θαυμάτων ἐξαισία τῆς πρὸς θεὸν αὐτοῦ μεγίστης παρρησίας γνωρίσματα, φανερὰ καὶ κατάδηλα πᾶσι τυγχάνοντα καὶ τῆς ἐκ τῶν λόγων περιεργότερας ἀποδείξεως οὐδαμῶς προσδεόμενα, σιωπῇ τιμάσθω, ἀδυνατοῦντος ὡς εὐκὸς τοῦ λόγου μάλιστα τὰ καθ' ἕκαστον κατ' ἀξίαν διεξιέναι καὶ παριστᾶν τῶν πραγμάτων ἐναργῶς τὴν ἀλήθειαν. πλὴν ἐκ πολλῶν ἑνὸς τοῦ παρόντος ἐπιμνησθῆναι χρεῶν, ὅπερ οὐδὲ βουλομένῳ παραλιπεῖν δυνατὸν διὰ <τε> τὸ τοῦ πράγματος ἀξιάκουστον·; ἀποστολικῆς γὰρ χάριτος καὶ δυνάμεως ἐναργέστατον γνώρισμα τουτὶ τὸ μέλλον ῥηθήσεσθαι διήγημα·; καὶ τοῦτο νῦν ἀναλαβὼν ἄνωθεν ὡς ἂν οἴός τε ὧ διηγήσομαι.